

Dag Moos, tot straks!

'Moos, wacht nou, het licht is nog rood... Niet zo trekken, ik ga op zo op mijn bek... Relax, het is nog geen etenstijd...'

Nee. Maar de vijf zit in de klok en dat voelt hij feilloos aan, onze flaphond, met zijn 16 jaren nog zo superalert...

Nog even, kereltje, ik heb de huissleutel al opgediept.

En dan een plof. Daar ligt ons beest, roerloos tegen de geveltuinmuur naast de voordeur. Verstijfd, stuiptrekkend. Stotende ademhaling. Hartstilstand? Beroerte?

Ik gil. Moosje, nee! Zo mag het niet aflopen...

Draven over het Verklikkerstrand in Haamstede. Als een fluwelen pijl schicht Moos voor ons uit, cirkelt om ons heen, met metershoge bokkensprongen. Opgewonden blafjes, onafgebroken. Wat doen die gasten nou? Bizar, vindt hij het, maar tegelijkertijd een fantastisch spel. Onbeteugeld plezier met het zand, de opspattende golven en de bal die wij opgooien. Zijn vlaggende tong, zijn oren wapperend in de wind, zijn pluimstaart fier overeind, als op de helm van een Romeinse soldaat.

Die gekke oren van hem. Zijn rechteroor hangt, zijn linker staat rechtop als een antenne. Een voornaam kenmerk van onze Moos, dat asymmetrische voorkomen. Voorbijgangers, visite, iedereen valt het op, het geeft altijd gespreksstof. Duidelijk, dat linkeroor heeft meer spierkracht. Maar als het moet, bij vermeende onraad, of lekkere hapjes in aantocht, gaan beide oren omhoog. Op zo'n moment lijkt hij best wel een beetje op een herdershond. Dat koppie, met die ongelijk staande oren. Het laatste wat je ziet als je het pand verlaat, als hij je nakijkt door de ruit, met die weemoedige kastanjeogen. Dag Moos, tot straks. Bij thuiskomst staan die oren in dezelfde stand, zijn ogen melancholiek. Zo kijkt ie nou eenmaal. Maar hij is blij dat je er weer bent. Hij verwelkomt je, soms blaffend, en gaat dan liggen. Bij de deur, onder de tafel of in zijn mand. Gerustgesteld rolt hij zich op voor een weldadige dut.

'Mevrouw, is dat een vos?' Twee Turkse kinderen, een jongen en een meisje van een jaar of 9, bekijken Moos nieuwsgierig. Een vos. Eigenlijk is die vraag wel te begrijpen. In de verte heeft hij er wel iets van weg, met die spitse snuit, die parmantige oren, die weelderige pluimstaart. Zoals op de foto die Rien van hem maakte onder zijn bureau op het werk. Een vossenkop in een drinkbak.

Hartstilstand? Hoe kan dat nou... Nooit wat aan zijn hart gemankeerd... Is het ook niet, zegt een man uit de straat, die op mijn angstkreet is afgekomen. 'Het lijkt een epileptisch insult.' Hij wijst naar het plasje op het plaveisel, dat aan Moos ontsnapte. Op zijn samentrekkende spieren. En dan keert onze hond weer terug in zichzelf. Hij slaat de ogen op. Richt zich op. Kratst zich op dat hardnekkige jeukplekje op zijn buik. Zet zich in beweging. Eerst wankel, maar allengs zekerder. Ik bel de dierenarts, we kunnen gelijk komen. De dierenarts is lief voor hem, noemt hem Moosje, stelt hem gerust. Inderdaad, epilepsie. Vanuit het niets. Is dat wel zo? Ik herinner me nu de vele afwezige momenten, dat hij wezenloos voor zich uitstaart, niet wetend welke kant hij uit moet. Soms vreesde ik beginnende dementie, nu valt het op zijn plek. Absences, net zoals mensen met epilepsie kunnen hebben. Epilepsie kan worden veroorzaakt door afwijkingen aan inwendige organen. Gelukkig toont bloedonderzoek niets aan. Maar het kan ook op hersenafwijkingen duiden. Soms krijgt een hond maar één keer in zijn leven zo'n aanval, of een paar keer per jaar. Ik krijg een spierverslapper mee, voor het-geval-dat. Als het vaker gebeurt, moet hij aan de medicijnen. Hoogstwaarschijnlijk heeft het dan een neurologische oorzaak. Wat dat inhoudt? Dat willen wij ons voorlopig niet afvragen. Afwachten.

Zijn tikkende pootjes op het slaapkamerlaminaat.

Zijn bedelaria's als wij voor de tv zitten te snacken.

Zijn eindeloze oude-honden-gesnuffel in het struweel op de Heemraadsingel.

Zijn gehops voor de linnenkastspiegel, waar hij zijn spiegelbeeld bestudeert.
Zijn gebiedende kop op de rand van mijn bed, als het nog geen tijd is om op te staan en hij alvast een broodstukje wil. Die doordringende blik.
Zijn frisse natte dropneus tegen je been.
Zijn verrukkelijke zachte fluwelen oren, die vanbinnen zo lekker kruidig ruiken.
Zijn hele zachte vertrouwde wezen.
Het is er nog. Ooit moeten wij zonder, maar nu nog niet, oh nee, nog lang niet...
Hij is er nog.

*Weer een toeval. Bij een vijver In het Bergse Bos. Een aanvaring met een drukke, jonge labrador, een ongeleid projectiel. Moos verliest zijn evenwicht, dreigt in de plomp te rollen, blijft dan plots verstijfd liggen. Op weg naar huis is hij bijna weer de oude. Thuis eet hij als een grondwerker. Maar de schrik zit erin. Al proberen we de draad weer op te pakken. Achter de computer, bij de tv met de krant, die lieverd voor onze voeten als een glanzend, harig, bruin-wit-zwart kleed. Kijk hem heerlijk slapen in zijn mandje. Onvoorstelbaar toch, dat hij er ooit niet meer zal zijn?
Konijn Elsje, een lieveling uit een vorig leven, kreeg in haar hok regelmatig epilepsieaanvallen. Kon niet veel kwaad, zei de dierenarts. En inderdaad, het hoorde er gewoon bij. Als het over was, ging ze over tot de orde van de dag. Onverstoord. Zo kan het toch ook?*

Basjefasj is een lief dier
Tierelierlierlier!

Bodde
Schlobbede Mozewitz
Mohakkeplak/Plaksel
Mookepook/Kachelpook
Flappie de Flapdrol
Fluwelen Burgwal
Big
Droppie de Dropneus
Moosje Suikerdoosje
De meest idiote liedjes en namen verzonnen wij voor hem.
Verbale en muzikale knuffels.

Op die lieve kleine Bodde
Zijn we allemaal verzodde

Lot is hem ooit Bodde gaan noemen. Waarom? Het paste bij hem, vond ze.
Daan herleidde die naam tot Schlobbe, wat weer Schlobbede Mozewitz werd, 'een voormalige Balkan-dictator'.
Basjefasj. Beestje.

Moosje Kapolla
Die heeft altijd lolla
En zijn eetbakje zit nooit erg lang volla!

Dat laatste is waar. Eten is zijn grote hobby. En hij lust bijna alles. Etenswaaren waar andere honden van gruwen, zoals banaan, appel of rauwe aardappel, gaan er bij hem in als klokspijs. Toen we hem net hadden, was geen hapje op tafel veilig.
Een zondag in 2001. Het loopt tegen Sinterklaas. Op tafel ligt een chocoladeletter.

Voordat we naar Sparta-NAC gaan, haal ik nog even boodschappen. De brug gaat open en ik kom te laat, vindt Rien. Ik vind het flauw van hem, wil toch gaan, probeer jammerend en scheldend mijn zin door te drijven. Tevergeefs. Eindelijk keert de rust weer, maar de letter is weg. Moos likt zich de chocoladeresten uit zijn bruin-witte hondenbaard.

Kerstmis. We gaan uit eten bij Pasta e Basta, een pretentieuze tent in het Entrepotgebied. Moos blijft thuis. Het neemt ruim vijf uur in beslag en is van beroerde kwaliteit, met als hoogtepunt een saus die van sigarettenpeuken lijkt te zijn getrokken. Moeten we Moos daarvoor zo lang alleen laten? Arme hond... Lot en Daan wachten het dessert niet af. Ze gaan Moos uit zijn eenzaamheid verlossen. Hij kruipt hen tegemoet, bang, schuldbewust, geeft hier en daar verlegen likjes, waar hij meestal niet scheutig mee is.

In de hoek ligt het kerstpakket van Daan, die in die periode vakken vulde bij een supermarkt. Een fantastisch pakket, met luxe kazen, vleeswaren, zoutjes, kerstkransjes, koekjes. Opengescheurd en geplunderd.

Nog lang daarna zingen wij, op de wijs van 'Let it snow':

'Hij dook in een kerstpakketje

En kreeg toen een dik kadetje

En waren wij allemaal een beetje boos

Dikke Moos, dikke Moos, dikke Moos!'

Eten deed hij niet, die eerste dag van onze stedentrip naar Venetië. Hij bleef thuis, Lot en Daan pasten op. Zijn voerbak bleef vol. Hij was uit zijn doen. Hij had echt verdriet.

Naar De Schuimspaan, Dizzy, het Wester Paviljoen, De Machinist. Moos vastgebonden aan een tafelpoot, ogenschijnlijk rustig overziet hij het etablissement, weet wanneer de obers uitrukken en waarheen zij gaan. Hapjes delen, met een beetje geluk ook van andere tafeltjes. Een geblondeerde Rotterdamse Miep met tijgerprintlegging werpt hem frietjes toe, die hij behendig vangt. 'Bedankt, maar nu maar niet meer, hij wordt anders te dik.'

'Ik ken het niet helpen, het is zo'n scheet...'

Daar heeft Miep een punt.

Onderweg naar zo'n tent hangt hij zichzelf bijna op aan zijn riem, zo hard trekt hij, in de haast om zijn Luilekkerland te bereiken. Raspende, reutelende hoestbuien zijn het gevolg. Hij herkent de straten die naar de smulpaleizen leiden. Een andere weg nemen helpt even, totdat hij die ook kent.

'Mevrouw, mogen wij die hond aaien?'

Kinderen op straat, die zijn bal gooien, of, aangeliënd, een rondje met hem rennen.

Dat laatste vindt hij maar matig.

Voor sommige kinderen is hij een grote attractie.

De buurkinderen Géza en Donna bellen aan omdat ze in de dierenwinkel een cadeautje voor Moos hebben gekocht. Plechtig reiken zij het hem aan. Een hondenspeeltje in een papiertje. Ik heb het maar voor hem uitgepakt.

Moos alleen thuis. Een sein om in beweging te komen richting keukenkast met troosthapjes. Na de verhuizing van de Bakemakade naar de Rochussenstraat moet hij in therapie vanwege verlatingsangst. We verlaten het pand terloops, geven geen troosthappen, groeten hem nonchalant. 'Dag Moos, tot straks'. Van lieverlee krijgt hij weer vertrouwen... Berustend rolt hij zich op in zijn mand. Heerlijk slapen. Alles is goed. Ze komen terug.

'Alleen thuis', 'uit', 'eten', ; water', 'banaan' 'Yarrah' (soort voer), 'appelehap', 'auto', 'ga op het gras' 'kopje neer' 'lig' 'zit' 'slapen'. Een willekeurige greep uit Moos' vocalulaire. Zijn passieve woordenschat is enorm, vooral als het om eten gaat.

Tijd voor de avondwandeling. Ik neem een brief mee, die ik gelijk op de bus kan doen. Het is nog lekker zacht buiten, en dat in oktober. Waar gaan wij eens heen? Langs het water van de Coolhaven? Of toch de Heemraadssingel?

Voordat we de oversteekplaats bereiken, ter hoogte van de Dialoog Academie, vertraagt hij. Na nog enkele slepende passen ploft hij neer. Verstart. Na een minuut of twee komt hij bij, richt zich moeizaam op, kijkt verwezen voor zich uit. Geen idee waar hij is, welke kant hij uit moet. De brief blijft verfrommeld in mijn jaszak zitten.

De volgende dag, zaterdag, gebeurt het weer. Op exact dezelfde plek. We kunnen er niet meer omheen. Het is mis met hem, maar hoe erg? Gelukkig heeft onze eigen dierenkliniek weekenddienst. Ze kennen zijn achtergrond. Hij krijgt medicijnen, phenoral. We snappen heus wel dat het niet allemaal goed komt. Ons Moosje is stokoud en chronisch ziek. Maar we kunnen zijn aanvallen beheersbaar maken, de toestand stabiliseren. Nog een fijne tijd met hem tegemoet gaan...

‘Hij is wel druk, hoor,’ waarschuwt een bezorgde asielmedewerkster. Volgens zijn vorige baasjes kan Mohawk, zoals hij dan nog heet, slecht alleen thuis zijn. Hij bevuilt de vloer en sloopt het meubilair. Eén blik op die onstuimig springende haarbaal, met zijn dansende oren, zijn ogen, die smeken ‘neem me mee’, en we vegen al die bezwaren van tafel. Mohawk, dossiernummer 51810 is van nu af onze Moos. Het voelt als een huwelijksbezegeling. Bevrijd uit het asiel op 5 mei 2001.

Opgetogen en blij draaft hij door zijn nieuwe huis, over de Erasmusbrug, door het Euromastpark. Het straalt van hem af, zo gelukkig is hij, met zijn nieuwe thuis.

En wij met hem.

Onze lieve, onvervangbare Mooshond, die kopjes kan geven als een kat.

Waakse Mooshond, die blaffend opspringt bij elke bel. Monteurs, pizzakoeriers, de jongens van de Albert Bezorgservice, ze worden onthaald met een langdurige geluidsexplosie.

En als de rust is weergekeerd, legt hij aanhalig zijn kop op je schoot. Vlijt zich aan je voeten en keert je zijn witte, donzige buik toe: krauw mij!

Een bastaard Springer Spaniël, zo werd hij op de asielsite gepresenteerd. De Springer zit beslist in hem. De manier waarop hij vogels opjaagt, totdat een kwaai zwaan hem een toontje lager laat zingen. Zijn sterke poten, waarmee hij virtuoze sprongen maakt. Zwevend over hoge, golvende grashalmen, zijn oren dansend in de wind, geconcentreerd op de bal, die hij altijd weet te vangen.

‘Van der Sar!’ roept een bewonderende Surinamer in het Spoorweghavenpark.

Balverliefd is Moos. Voor tennisballen heeft hij een passie. Hij heeft een neus om ze op te sporen, uit de meest onwaarschijnlijke krochten en ondoordringbare struikgewassen. Stoffelijke resten van ballen. Flarden, in staat van ontbinding. Het maakt hem niet uit, hij koestert ze als een gouden schat, een relikwie.

Zonder bal gaat hij de deur niet uit. Hij lijkt ermee vergroeid. Met de bal in de bek draaft hij voor ons uit. Wij gooien, hij vangt. Hij daagt ons uit, soms tot gek-wordens toe.

Neef Michel gooit de bal in de Kralingse Plas. Kijken wat er gebeurt. Moos heeft de pest aan zwemmen, maar dan gaat hij met zichtbare tegenzin te water, redt de bal, krabbelt naar de kant. Eens maar nooit weer.

Ook de Border Collie heeft hij in zijn genen. Dat harige, die pluimstaart, die vossensnuit. Maar ook die drive om de groep bij elkaar te houden. Moos heeft pas rust als iedereen in de auto of om de tafel zit.

Met Daan doen we een hardlooptraining door de polder van Overschie, langs Molen De Speelman. Moos en Daan zijn snel, ik kachel erachteraan, laat een gat. Keer op keer loopt hij terug om mij te halen. Waar blijf je nou?

Die zondag gaat het goed, tot vroeg in de avond. Bij terugkeer na het uitlaten krijgt hij een aanval, waarbij hij de halvloer onderplast. Medicijnen zijn geen garantie, zeiden ze. Zijn bloedspiegel moet er nog op worden ingesteld, dus kan het nu en dan nog voorkomen, zeiden ze. Daar houden wij ons aan vast.

Maandagmiddag laat ik hem uit. Ik wil naar het grasveldje aan de overkant. We halen net het groene voetgangerslicht. Dan zakt hij in elkaar, ter hoogte van de bushalte. Diep uit hem klinkt een lage jammerkreet.

Een kale, desolate hoek, die plek tussen bushalte en Hogeschool. We gebruiken het voor de snelle efficiënte uitgangetjes. Nu krijgt de plek iets sinisters, vooral in het avondduister. Er gaat doem van uit.

's Avonds laten Rien en ik hem samen uit. En weer gebeurt het, bij die bushalte. Onze hoop wordt de bodem ingeslagen. Het begin van het einde?

Dinsdag. Nadat hij geplast heeft, stort hij ter aarde.

Bezorgd vraagt een jonge vrouw wat er met hem aan de hand is. Ik leg het uit. 'Het is wel een schatje', zegt zij.

'Bel de Dierenambulance,' adviseert een man met een pet op een fiets.

Aangeslagen kom ik thuis.

Moos, lieverd, waar ben je? Moosje! Verrek, waar zit dat beest?

Ineens beseffen wij dat hij minstens een halfuur zoek is. Hij zal toch niet ontsnapt zijn en buiten rondzwerven? Die drukke Laan op Zuid...

Paniek...

Dan een briljante ingeving. De schuur!

En ja hoor, daar zit hij. Ongemerkt meegelopen toen ik iets wilde pakken.

En ingesloten.

Lijdzaam, zonder enig verwijt. Hij had kunnen blaffen, jammeren, aan de schuurdeur krabbelen.

Niets van dit alles.

Moos schikt zich in zijn lot, slaat er zich doorheen. Zoals bij de dierenarts. Gelaten, zonder tegenstribbelen ondergaat hij zijn prikken, het pijnlijke wroeten aan zijn achterwerk bij het reinigen van zijn anaalklieren.

Gelaten, berustend, laat hij bij de hondenkapper watervallen van shampoo over zich heen spoelen.

Moos, die gruwet van water en zeep.

De eerste keer snoeit de hondenkapper de weelderige haarpartijen bij zijn oren, die kleiner blijken dan we dachten. Sip en murw door het watergeweld, als een sukkelig beertje komt hij tevoorschijn.

Een nerd, te kort geknipt. Het braafste jongetje van de klas. Moet hij daar twee uur voor lijden? In het park draaft hij met ongeremd plezier achter de bal aan. 'Hij is zich er totaal niet van bewust hoe hij eruit ziet', verzucht Lot, 'in zijn plaats zou ik doodongelukkig zijn.'

Voortaan laat de kapster zijn oren ongemoeid.

Sip en murw is hij nog steeds, na hondenkapperbezoek. Maar ook majesteitelijk fraai. Wat is hij mooi, met zijn glanzende vacht, zijn pluimstaart in volle glorie, zijn strakke, witte poten.

'Geitenpoten', zeggen wij: 'Bodde met de geitenpoten.'

In het holst van de nacht worden wij opgeschrikt door een tik op de vloer. Moos ligt naast zijn slaapkussen in een verkrampde houding, ogen weggedraaid, adem niet waarneembaar.

Status epilepticus, een langdurige aanval. Vaak onomkeerbaar, vaak eindigend in de dood.

We hebben er veel over gegoogled, weten er alles van.

Dat moet 'm wezen.

Dat was het dan...

Moosje sterft...

Zo gaat dat dus...

Maar nee. Hij komt bij, richt zich op, kijkt ons aan met die mooie, droevige ogen van hem. Hij heeft honger, ik voer hem stukjes brood. De rust keert weer. 's Ochtends bedelt hij, zoals vanouds, legt zijn kop gebiedend op de rand van het bed. Heldere, indringende ogen. Ik geef hem zijn broodstukje. Hij wil het pakken, zakt door zijn poten. Zijn belangstelling is weg. Uitgeblust blijft hij liggen in de houding waarin hij viel.

Ik maak mijn ontbijt, Moos ligt in zijn mand. Beide oren gaan omhoog. Hij weet dat hij zijn stukje banaan gaat krijgen, dat ik voor hem uit de muesli vis. Verheugd loopt hij naar zijn etensbak, rolt om in een stuip. Hartverscheurend piepen. Hij komt bij. Ik voer hem zijn banaantje. Hij is er blij mee. Eten, lekkere hapjes, zijn enige lichtpuntje nog.

We rommelen in de keukenkast, Moos wil erbij zijn. Hij zakt door zijn poten en huilt van frustratie. We voeren hem in zijn mand, wassen hem als hij na een toeval ontwaakt in zijn vuil. Ook hier slaat hij zich doorheen, maar hij lijdt. Hij kan niet meer de Moos zijn die hij was.

Onvermoeibare Moos, eindeloos voor ons uit dravend door de bossen. Stilstaan. Waar blijven ze nou?

Lange autoritten, op weg naar vakantieoorden. Heerlijk vindt hij het. Gekke snuifgeluiden maken, met zijn neus tegen het portier, onder het geopende zijraam. Genietend van de wind die naar binnen waait.

Slimme Moos, die precies weet wanneer wij tijd voor hem hebben. Op Rien zijn werk, onder het bureau. Aan de toon hoort hij wanneer een gesprek naar een afronding gaat, wanneer er zicht is op een wandelpartij.

Mijn telefonische interviews, die hij aanhoort, liggend onder mijn bureau. 'Moeten er nog punten aan de orde komen die ik niet heb genoemd?'

Hij heft de kop.

'Oké, anders kunt u het ook nog mailen als u het concept ter inzage heeft gekregen.'

Hij staat op, strekt zich uit.

'Dan wil ik u hartelijk danken voor de informatie. '

Hij gaat naar de deur, kijkt me vragend aan. Linkeroor rechtop, rechteroor hangend.

Kijk zijn vacht glanzen, zie die kiene blik in die schitterende kastanjeogen. Een oud, maar prachtig dier. Eten doet hij nog steeds, met zichtbaar plezier. Maar het is nog zijn enige plezier. Hij kan geen centimeter meer lopen of hij valt neer. Wanhopig. Wij knielen voor zijn mand, knuffelen hem. Een kus op zijn kopje. Is het je tijd, jochie? Altijd gedacht dat daar een jaar van tobben aan vooraf zou gaan, van geleidelijk afscheid nemen.

In de armen van Rien verlaat hij het huis. Ik houd hem stevig tegen me aan, op de achterbank van de auto. Aaien, knuffelen. Dat onvervangbare schattige koppie, die droevige ogen, die fantastische oren. Voor het laatst hebben wij Moos heel dicht bij ons.

Geen hondwaardig bestaan meer, vindt ook de dierenarts. Linkerkant verlamd, uitval, linkeroog geen pupilreactie. Ook nu is hij lief voor hem, noemt hem 'Moosje'. 'De oudste hond uit de praktijk', zegt hij bewonderend. Goed om te horen. Onze schat is niet 'helaas te vroeg overleden'.

Hij krijgt twee spuitjes. Het tweede brengt hem voorgoed in slaap.

Lieve Moos, ga maar, het is goed geweest. De mooie tijd die we met je hebben gehad. Elf jaar lang heb je ons zo gelukkig gemaakt.

Kalmpjes glijdt het leven uit hem weg. 25 oktober, 13.50 uur sterft hij op de behandelafel van de dierenkliniek. Hij ligt erbij alsof hij slaapt in zijn mand. Zijn linkeroor rechtop, zijn rechteroor hangt. Dag jongen, dag grote lieverd.

Even die brief op de bus doen, gelijk Moos uitlaten- Oh nee!

Muesli klaarmaken, stukjes banaan in Moos' bakje – Oh nee!
Shit, gemorste raspkaas op de vloer. Moos, kom even stofzuigen – Oh nee!
De kamerdeur open laten, kan Moos als hij wil naar mijn werkkamer – Oh nee!
Moos moet nog uit – Oh nee!
Deur voorzichtig openen, Moos kan er zo 'handig voor liggen – Oh nee!
Tikkende pootjes. Ha, die Moos – Oh nee! USB-kabeltje valt op de grond.
In bed stappen, Moos welterusten aaien – Oh nee!
Opstaan, Moos zijn eten maken, naar buiten met die dibbes – Oh nee!
Talloze vervloekte' oh nee momenten'.
Zo leeg.

En dan ineens is hij er gewoon. Je voelt zijn aanwezigheid, kan hem bijna aaien. Aan tafel, aan het bureau. Alsof hij aan je voeten ligt. Op momenten dat we over hem praten, herinneringen ophalen, foto's van hem bekijken.
Zolang wij leven, ben jij niet dood. En wie weet, zien we elkaar ooit na ons aller dood. Dan sluiten we je weer in onze armen. Een naïef, maar troostrijk idee, om nog één keer te kunnen zeggen:
'Dag Moos, tot straks!'